

ДОСЛІДЖЕННЯ БІОЛОГІЇ РОЗВИТКУ БРАЖНИКА МЕРТВА ГОЛОВА – *ASCHERONTIA ATROPOS* (LINNAEUS, 1758)

Дві самки бражника Мертва голова були відловлені в Тернопільській області в с. Кривчики на картопляному полі. Самця знайдено у вулику на приватні пасіці 27 травня 2003 року. Метеликів помістили в тераріум, який спеціально попередньо облаштували: на дно насипали ґрунт, в якому закріпили гілки картоплі, малини, пластмасові корки з медом, соком берези і клена, мед, вода. Бражників помітили маркером різних кольорів: самця – яскраво салатовим, самиць – червоним (самки значно більші). Довжина крил самця 5,4 см., вага – 6,34г.; самка №1 – довжину крил 6,8см., вага – 7,65г.; самка №2 – довжина крил 6,5см., вага – 7,33г. Самка №1 9 червня відклала на нижню частину листків картоплі 22 яйця, які разом з гілкою перенесли в скляну банку ємністю 3л.(дослід). За допомогою термометра підтримували температуру 12-15⁰С. Яйця світло-зеленого кольору з характерним блиском овальної форми. В дослідному зразку 24 червня з'явилося 8 личинок, які помістили в картонний ящик з ґрунтом і кормовими рослинами (температура 17⁰С). Три личинки загинули, так як не харчувались.

Личинки коричневого кольору з сірими неоднорідними смугами на сегментах. Грудні сегменти з білими неправильної форми овалами на боках. Ріг S-подібної форми на задньому кінці тіла: чорний з білими цятками. На 32-й день довжина тіла в середньому 4,7 см., вага 5,6г. Гусениці залялькувались після двох линьок на глибину 15 см на 36-й день (30 липня).

Лялечки темно коричневого кольору з червонуватим відливом, закритого типу (глибина залягання 11см.), довжина – 5,8 см., вага – 10,7г. стадія лялечки тривала 43 дні: 11 вересня з'явилося перше імаго, а протягом двох днів ще три дорослі особини. Першу генерацію було поміщено в тераріум до батьківських форм.

Самка №2 відклала 17 яєць (15 червня), які перенесли в скляну банку разом з гілкою малини ємністю 3л., і підтримували температуру 20 (контроль). В контрольному зразку 15 червня яйця почали змінювати колір з фісташкового на яскраво жовтий. Личинки почали вилуплюватись 24 червня, і протягом доби з'явилося 16 личинок, яких розмістили окремо в картонний ящик на кормові рослини. Після четвертої линьки довжина тіла в середньому – 9,4см., вага – 14,75 г. На 47-ий день (10 серпня) личинки почали заляльковуватись; таким чином утворилось 16 лялечок (глибина залягання 7см, нірки яйцевидної форми). Дорослі особини з'явилися протягом 5-7 вересня – 14 імаго першої генерації від самки №2, котрі помістили в акваріум до вихідних форм. Таким чином дві самки при різних температурних умовах дали генерацію в 18 особин. Дорослі особини повернуті в природне середовище 15 вересня 2003 року.

Таблиця 1.

Розвиток личинки

Етапи оботи	Довжина тіла (см)	Вага (г)	Температура Повітря (⁰ С)	Живлення (кормові рослини)	Період дозрівання (кількість днів)
Дослід	8,9	12,23	12-15	Картопля, оброблена банколом	15
Контроль	9,4	14,75	20	Картопля, малина.	9

Таблиця 2.

Розвиток лялечки

Етапи роботи	Довжина лялечки (см)	Вага (г)	Глибина залягання (см.)	Період дозрівання (кількість днів)
Дослід	6,8	10,7	11	43
Контроль	7,5	14,8	7	27

З даних дослідження можна зробити висновок, що рідкісних комах, а саме метеликів з родини Бражники можна розводити в лабораторіях, створивши для них відповідні умови життя. Цей метод може стати важливим при збереженні і збільшенні чисельності рідкісних комах в природі.